

پاسخنامه تشریحی

وزن گزینه ۴ مفتعلن فاعلن مفتعلن فاعلن است. ۱ ۲ ۳ ۴ ۵

وزن گزینه‌های ۱، ۲ و ۴: فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلمن (همسان یک‌لختی) ۱ ۲ ۳ ۴ ۵

وزن گزینه ۳: مستفعلن مفاعِلْ مستفعلن فَعْل (مفعولُ فاعلاتُ مفاعیلُ فاعلن)

در این گزینه واج‌آرایی در صامت‌های «ن» و «س» دیده می‌شود و کسره اضافه نیز زیاد به کار رفته است. (زان نمکدان لب شیرین شورانگیز تو / دانه خال سیه بر قرص سیمین بسته‌اند)

سایر گزینه‌ها واج‌آرایی مصوت «ه» ندارند.

گزینه «۱»: مراعات نظیر ندارد. ۱ ۲ ۳ ۴ ۵

در گزینه «۲»: مزرع و داس با هم مراعات‌نظیر دارند و فلک و مه نیز با هم.

در گزینه «۳»: تیر و کمان مراعات‌نظیر دارند.

در گزینه «۴»: بلبل و گل مراعات‌نظیر دارند.

بیت گزینه «۳»، به داستان رانده شدن حضرت آدم ابوالبشر(ع) از بهشت اشاره دارد. ۱ ۲ ۳ ۴ ۵

«موازنه»، از تقابل سجع‌های «متوازی»، و «متوازن»، به وجود می‌آید. ترصیع موازنه‌ای است که همه سجع‌های آن متوازی باشد. ۱ ۲ ۳ ۴ ۵

جناس در سایر گزینه‌ها: ۱ ۲ ۳ ۴ ۵

گزینه «۱»: رزم - بزم گزینه «۲»: برش - سرش گزینه «۳»: گبر - ببر

در هر سه گزینه جناس ناقص اختلافی مشهود است.

واژه «بی وفا»، با هفت واژه زیر هم وزن است: ۱ ۲ ۳ ۴ ۵

«بامدادان» - دلگشا تر - نازنین‌ها - خوشه چینی - جرعه نوشی - صبح گاهان - کامکاران

واژه «صاحب‌دلان»، با واژه‌های زیر هم وزن است:

«خونین کفن» - غارتگری - انگشتی - دل‌خستگان

وزن این بیت فعولن فعولن فعولن فعولن است که پایه آوایی چهارم آن اشتباه آمده است. ۱ ۲ ۳ ۴ ۵

گزینه‌های «۱»، «۲» و «۴»، «تشخیص» دارند. ۱ ۲ ۳ ۴ ۵

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: صبح معتکف است.

گزینه «۲»: شمع می‌خندد.

گزینه «۴»: سحر نگران ایستاده است.

«شهر» در بیت استعاره از انسان فانی است. ۱ ۲ ۳ ۴ ۵

بیت فقط یک استعاره مصرّحه دارد. در این بیت «قند»، استعاره از «سخن نغز و شیرین» است / در مصراع اول شاعر به صورت پوشیده و پنهان «رخ یار» را به «باغ و گلستان» تشبیه کرده است. ۱ ۲ ۳ ۴ ۵

تشبیه کرده است.

در این بیت مجاز وجود ندارد و «لب لعل» تشبیه است. ۱ ۲ ۳ ۴ ۵

البته باید بدانیم مجازی که رابطه معنای حقیقی و مجازی آن شباهت باشد، همان استعاره است که در سه گزینه دیگر دیده می‌شود:

گزینه ۱: گوهر استعاره از عشق

گزینه ۳: قفس استعاره از دنیا

گزینه ۴: کافور استعاره از برف

«سر» در گزینه‌های «ب»، «پ» و «ج» در معنای حقیقی خود به کار رفته است. اما در گزینه‌های دیگر مجاز از قصد و نیت است. ۱ ۲ ۳ ۴ ۵

«روی زرد شدن» کنایه از شرمندگی است. ۱ ۲ ۳ ۴ ۵

۱ ۲ ۳ ۴ ۵

طرح و برنامه‌ریزی در علم آمار، شامل حذف داده‌های دورافتاده نمی‌شود. ۱ ۲ ۳ ۴ ۵

با توجه به نمودار x برابر ۲۰ و انحراف معیار برابر ۲۰ - ۲۵ یعنی ۵ می‌باشد، پس داریم: ۱ ۲ ۳ ۴ ۵

$15 = 20 - 5 =$ اختلاف میانگین و انحراف معیار

تعداد اعضای جامعه را اندازه جامعه و تعداد اعضای نمونه را اندازه نمونه می‌نامیم. هرچه اندازه جامعه بزرگ‌تر باشد، برای آنکه نمونه بتواند به خوبی بیانگر ویژگی‌های جامعه باشد، اندازه نمونه بزرگ‌تری لازم داریم و هرچه پراکندگی متغیر مورد بررسی در جامعه بیشتر باشد، برای حصول اطمینان از حضور تنوع در نمونه، به اندازه نمونه بزرگ‌تری نیاز داریم. ۱ ۲ ۳ ۴ ۵

در مرحله طرح و برنامه‌ریزی علاوه بر توافق در مورد چگونگی اندازه‌گیری متغیرهای موردنظر درباره چگونگی نمونه‌گیری و شیوه تحلیل داده‌ها تصمیم‌گیری می‌شود. ۱ ۲ ۳ ۴ ۵

می‌شود.

ابتدا باید میانگین و انحراف معیار داده‌ها را به دست آوریم: (۱) (۲) (۳) (۴) (۲۱)

$$\bar{x} = \frac{\text{مجموع}}{\text{تعداد}} = \frac{1 + 2 + 3 + 4 + 5 + 6 + 7 \times 8}{7} = \frac{28}{7} = 4$$

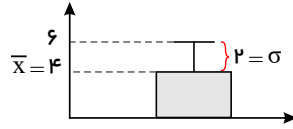
برای به دست آوردن انحراف معیار ابتدا واریانس را به دست می‌آوریم و سپس از آن جذر می‌گیریم:

$$\sigma^2 = \frac{(1-4)^2 + (2-4)^2 + (3-4)^2 + (4-4)^2 + (5-4)^2 + (6-4)^2 + (7-4)^2}{7} = \frac{28}{7} = 4$$

$$\sigma = \sqrt{\sigma^2} = \sqrt{4} = 2$$

انحراف معیار، جذر واریانس است:

با توجه به نمودارها، گزینه ۴ صحیح است.

باتوجه به نمودار جعبه‌ای داده‌شده اطلاعات زیر را داریم: (۱) (۲) (۳) (۴) (۲۲)

$$\sigma = 9 - 8 = 1, \bar{x} = 8$$

$$R = 16 + 1 = 17$$

$$R = \max - \min \Rightarrow 17 = \max - 3 \Rightarrow \max = 20$$

و چون صورت سؤال گفته است که میانگین = میانه \Leftarrow میانه = ۸

$$IQR = Q_3 - Q_1 = 10$$

با در نظر گرفتن موارد فوق تنها نمودار جعبه‌ای زیر، دارای ویژگی‌های گفته شده است.

با توجه به نمودار، میانگین برابر ۷ است. داریم: (۱) (۲) (۳) (۴) (۲۳)

$$\frac{13 + 5 + 7 + x + 9 + 1 + 3}{7} = 7 \Rightarrow 38 + x = 49 \Rightarrow x = 11$$

حال انحراف معیار را می‌یابیم:

$$\sigma^2 = \frac{(13-7)^2 + (5-7)^2 + (7-7)^2 + (11-7)^2 + (9-7)^2 + (1-7)^2 + (3-7)^2}{7} \Rightarrow \sigma^2 = \frac{36 + 4 + 0 + 16 + 4 + 36 + 16}{7} = \frac{112}{7} = 16$$

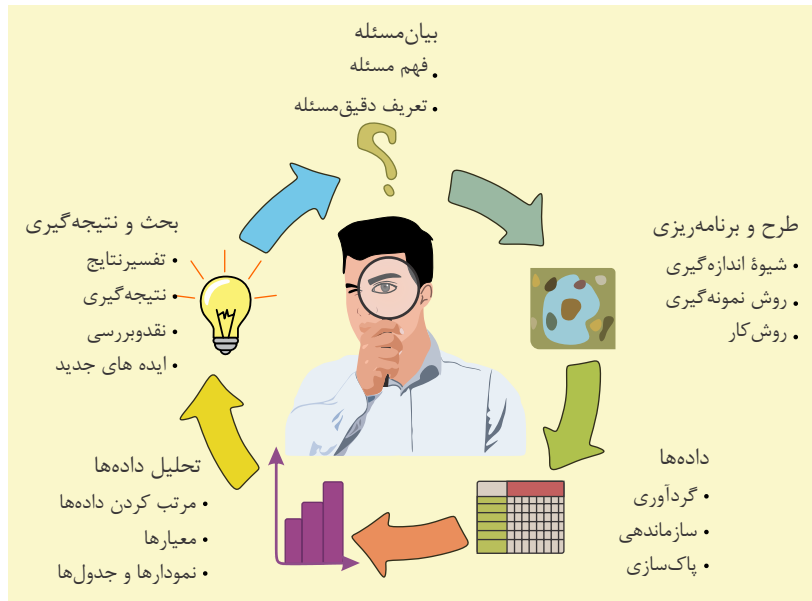
$$\Rightarrow \sigma = 4$$

از طرفی می‌دانیم در نمودار داده شده، y برابر است با:

$$y = \bar{x} + \sigma = 7 + 4 = 11$$

بر اساس گام ۳ چرخه آمار در حل مسائل بعد از گردآوری داده‌ها، مرحله سازماندهی و نمایش اطلاعات را داریم. (۱) (۲) (۳) (۴) (۲۴)

با توجه به شکل چرخه آمار، گزینه سه صحیح است. (۱) (۲) (۳) (۴) (۲۵)

تأکید بیش از اندازه بر ساختارهای اجتماعی: خلاقیت‌زدایی (۱) (۲) (۳) (۴) (۲۶)

(ب) قابل مشاهده نبودن ارزش‌ها: ارزش‌زدایی

(ج) یکسان دانستن نظم اجتماعی با نظم طبیعی: خلاقیت‌زدایی

(د) آگاهانه بودن کنش اجتماعی: معنازدایی

۲۷) ۱ ۲ ۳ ۴ تأکید افراطی بر نظم به تدریج سبب می‌شود افراد بدون آنکه بدانند این نظم برای تحقق چه ارزش‌ها و آرمان‌هایی است، آن را رعایت کنند.

۲۸) ۱ ۲ ۳ ۴ تشریح عبارت‌های نادرست:

(الف) برخی اهداف کنشگران قابل مشاهده‌اند نه همه آن‌ها.

(ب) انسان‌ها اغلب در کنش‌هایشان به دنبال تحقق ارزش‌هایی هستند که به وسیله دیگران قابل مشاهده نیستند.

۲۹) ۱ ۲ ۳ ۴ در جامعه‌شناسی تبیینی، ارزش بودن مهربانی و فداکاری و ضد ارزش بودن کینه‌توزی و خودخواهی قابل مشاهده و فهم نیستند، زیرا با استفاده از روش‌های تجربی نمی‌توان گفت که مهربانی یک فضیلت اخلاقی و کینه‌توزی یک زذیلت اخلاقی است.

گزینه‌های ۲، ۳ و ۴ همگی به ارزش‌زدایی اشاره دارند.

۳۰) ۱ ۲ ۳ ۴ در گزینه ۲، با استفاده از روش جامعه‌شناسی پوزیتیویستی، نمی‌توان فضائل و زدائل اخلاقی را شناخت.

خشت بنای جامعه، کنش اجتماعی است.

۳۱) ۱ ۲ ۳ ۴ - نظم اجتماعی پیش‌بینی رفتار دیگران و همکاری با آن‌ها را امکان‌پذیر می‌نماید.

- در جنگ‌های نامنظم افراد از نظم موجود پیروی نمی‌کنند؛ بلکه از آن فراتر می‌روند و با ارزش‌ها و معانی پیوند می‌خورند.

- کنش اجتماعی خشت‌بنای جامعه است.

۳۲) ۱ ۲ ۳ ۴ برای فهم انگیزه جوانان و نوجوانان نمی‌توان از روش‌های تجربی استفاده کرد، بلکه باید همدلانه با جوانان همراه شد تا مسائل زندگی و آرزوهای آن‌ها را فهمید و آنان را یاری داد. البته همراهی همدلانه به معنای تأیید کنشگران نیست، بلکه به معنای نگاه کردن به مسائل آنها از منظر خودشان و تلاش برای فهم آن‌هاست.

۳۳) ۱ ۲ ۳ ۴ جنگ‌های نامنظم مبتنی بر آگاهی فرهنگی و جغرافیایی سربازان محلی یک منطقه است که قادرند در موقعیت بومی خود، با امکانات محدود حتی در برابر تهاجم یک ارتش بزرگ نیز مقاومت کنند. سربازان جنگ‌های نامنظم به سبب انگیزه‌های اخلاقی و آرمان‌های معنوی‌شان، توانایی فراتر از نظم موجود به دست می‌آورند. ساختارهای اجتماعی، هرچقدر هم جاقفاده و باسابقه باشند، با کنش‌های افراد به جود آمده و برقرارند.

۳۴) ۱ ۲ ۳ ۴ رویکرد تبیینی، بر آنچه مشاهده می‌شود تمرکز می‌کند و اغلب معنای کنش و آنچه درون انسان می‌گذرد را نادیده می‌گیرد.

انسان‌ها، برخلاف پدیده‌های طبیعی، آگاهانه عمل می‌کنند و عملشان معنادار است. آنها در شرایط گوناگون، رفتارهای متفاوتی از خود نشان می‌دهند به همین دلیل کنش انسان را نمی‌توان فقط با روش تجربی تحلیل کرد، زیرا اگرچه حس و تجربه از ابزارهای مهم شناخت علمی هستند اما روش تجربی توان فهم معنای کنش انسان‌ها را ندارد.

۳۵) ۱ ۲ ۳ ۴ نادیده گرفتن معنای کنش، سبب شده است که بیشتر مطالعات تبیینی به توصیف خصوصیات و رفتارهای قابل مشاهده‌ی محدود شوند. همراهی همدلانه به معنای تأیید کنشگران نیست، بلکه به معنای نگاه کردن به مسائل آنها از منظر خودشان و تلاش برای فهم آنهاست.

۳۶) ۱ ۲ ۳ ۴ تأکید بیش از اندازه رویکرد تبیینی بر نظم و ساختارهای اجتماعی به حذف اراده و خلاقیت، ارزش و اخلاق، آگاهی و معنا از زندگی اجتماعی می‌انجامد و شور زندگی را از انسان‌ها می‌گیرد. برای جلوگیری از بروز چنین پیامدهایی، کنش اجتماعی مورد توجه برخی جامعه‌شناسان قرار گرفت.

نظریه پردازان کنش اجتماعی، آگاهی و معناداری را مهم‌ترین ویژگی کنش اجتماعی می‌دانند و زندگی اجتماعی انسان را با تأکید بر آگاهی و معنا، مطالعه می‌کنند، این جامعه‌شناسان، ویژگی‌های دیگر کنش، یعنی اراده و ارزش را مهم می‌دانند ولی آنها را برخاسته از آگاهی و تابع آن می‌بینند. همین نگاه مسیر را برای عبور از جامعه‌شناسی تبیینی و روی آوردن به جامعه‌شناسی تفسیری هموار ساخت.

۳۷) ۱ ۲ ۳ ۴ رویکرد تبیینی بر آنچه مشاهده می‌شود تمرکز می‌کند و اغلب معنای کنش و آنچه درون انسان می‌گذرد را نادیده می‌گیرد.

۳۸) ۱ ۲ ۳ ۴ انقلاب‌های اجتماعی، اندیشه‌های جدید، شاهکارهای هنری و اختراعات بزرگ هنگامی پدید می‌آیند که انسان را از نظم موجود گامی فراتر می‌گذارد. همراهی همدلانه به معنای تأیید کنشگران نیست، بلکه به معنای نگاه کردن به مسائل آنها از منظر خودشان و تلاش برای فهم آنهاست.

این جامعه‌شناسان، زندگی اجتماعی انسان را با تأکید بر آگاهی و معنا، مطالعه می‌کنند و ویژگی‌های دیگر کنش، یعنی اراده و ارزش را مهم می‌دانند ولی آنها را برخاسته از آگاهی و تابع آن می‌بینند، همین نگاه، مسیر را برای عبور از جامعه‌شناسی تبیینی و روی آوردن به جامعه‌شناسی تفسیری هموار ساخت.

۳۹) ۱ ۲ ۳ ۴ به ترتیب موارد صورت سوال به رکود اراده‌ها، سقوط ارزش‌ها، افول معنای، رکود اراده‌ها به عنوان پیامدها نادیده گرفتن کنش و ویژگی‌های آن در رویکرد تبیینی اشاره دارد.

۴۰) ۱ ۲ ۳ ۴ افول معنای: مطالعات تبیینی نشان داده‌اند که میان عواملی مانند میزان پرخاشگری، هیجان، خواب، وضعیت تحصیلات و تأهل با اعتیاد به اینترنت و بازی‌های رایانه‌ای رابطه وجود دارد. اما این عوامل نمی‌توانند علت اعتیاد جوانان به بازی‌های رایانه‌ای را نشان دهند.

رکود اراده: تأکید افراطی بر ساختارهای اجتماعی به تدریج سبب می‌شود افراد بدون آنکه بدانند این نظم برای تحقق چه آرمان‌ها و ارزش‌هایی است صرفاً آن را رعایت کنند. به علاوه این تأکید موجب سرکوب روحیه خلاق انسان‌ها در بسیاری از عرصه‌ها مانند هنر، ارتباط و اندیشه می‌شود. انقلاب‌های اجتماعی، اندیشه‌های جدید، شاهکارهای هنری و اختراعات بزرگ هنگامی پدید می‌آیند که انسان از نظم موجود گامی فراتر می‌گذارد.

۴۱) ۱ ۲ ۳ ۴ رشد سریع شناختی در نوجوانی و جوانی باعث می‌شود که فرد بهتر بتواند درباره مسائل اخلاقی، ارزشی و دینی قضاوت کند و واکنش دقیق‌تری نشان دهد. هرچند رشد درک اخلاقی به شکل‌گیری سایر عناصر شناخت وابسته است، اما در بسیاری از موارد صرف داشتن شناخت، به رفتار اخلاقی منجر نمی‌شود. برای اینکه شناخت به اخلاق منتهی شود، شناخت باید به عقاید و باورها و ارزش‌های فرد تبدیل شود.

۴۲) ۱ ۲ ۳ ۴ به رفتارهایی که وابسته به آمادگی زیستی است، ریش یا پختگی می‌گویند؛ به عبارت دیگر ریش به معنای آمادگی زیستی افراد برای بروز تغییرات رشدی است که خود دارای برنامه رشد طبیعی و منظم است که این تعریف بیشتر در جنبه رشد جسمانی صدق می‌کند.

۴۳) ۱ ۲ ۳ ۴ هفت سال نخست زندگی (دوره کودکی اول) زمانی است که می‌توان با آزادی دادن به کودک برای بازی و بروز هیجانات، موجب رشد صحیح عواطف و احساسات او شد و اعمال نیک را در او پرورش داد. در این دوره نمی‌بایست متوقع اطاعت از کودک بود؛ بلکه می‌توان به کودک کمک کرد تا بتواند با استفاده از حس تقلید، عمل و گفتار صحیح را بیاموزد.

۴۴) ۱ ۲ ۳ ۴ در دوره کودکی، رشد هیجانی معطوف به سه هیجان ترس، محبت و خشم است. با توجه به رشد آگاهی کودکان از هیجان‌های مختلف و واکنش‌های اطرافیان، سه هیجان نامبرده شده به هیجان‌های مرکب دیگر، همچون احساس پشیمانی، سپاسگزاری و ترحم تعمیم می‌یابد.

۴۵) ۱ ۲ ۳ ۴ - درست: یکی از ویژگی‌های شناختی دوره کودکی اول (قبل از دبستان) تریجیح هدایا و اشیاء بزرگ کم‌ارزش به هدایا و اشیاء کوچک پرارزش است. - نادرست: کودکان معمولاً در درک اخلاقی واقعیات را در نظر می‌گیرند، نه مواردی مانند قصد و نیت افراد را. مثلاً اگر کسی بدون اجازه به وسایل آشپزخانه دست بزند و یک لیوان را بشکند و شخص دیگر با قصد کمک به مادرش به وسایل دست بزند و ده لیوان را بشکند، کودک معمولاً کار شخص دوم را بدتر می‌داند، هرچند نیت خوبی داشته است. - نادرست: پردازش در دوره کودکی اول معمولاً ادراکی است، یعنی کمیت ملاک مهم‌تری است و کیفیت معمولاً از نظر کودک پنهان می‌ماند. - نادرست: کودکان در ۵ - ۴ سالگی (کودکی اول) معمولاً کنار هم اما به تنهایی بازی می‌کنند.

۴۶) ۱ ۲ ۳ ۴ - در دوره نوجوانی، گرایش نوجوانان به همسالان خود به بیشترین حد خود در طی عمر می‌رسد و احساس لذت به نوجوان می‌بخشد. تشریح عبارات نادرست:

گزینه ۱: نوجوانان در ۱۱ تا ۱۴ سالگی به بلوغ می‌رسند.

گزینه ۲: نوجوانان در نحوه به کارگیری توانایی‌های شناختی خود، پختگی لازم را ندارند.

گزینه ۳: به دلیل تغییرات فیزیولوژیکی و هورمونی در دوره نوجوانی، تحریک‌پذیری نوجوانان افزایش می‌یابد و حالات هیجانی آنان به سرعت تغییر می‌کند.

۴۷) ۱ ۲ ۳ ۴ - به دلیل تغییرات فیزیولوژیکی و هورمونی در دوره نوجوانی، تحریک‌پذیری نوجوانان افزایش می‌یابد و حالات هیجانی آنان به سرعت تغییر می‌کند. هیجانات منبع رفتارهای مثبت و سازنده هستند، در صورت هدایت نشدن و به کارگیری غلط آنها، هیجان‌ها به رفتارهای مخرب و پرخطر منجر می‌شوند؛ بنابراین، لازم است در این دوره مهارت‌هایی را بیاموزیم که بتوانیم هیجانات خود را در جهت صحیح به کار گیریم؛ مهارت‌هایی از قبیل کنترل خشم و ورزش کردن.

رشد هیجانی در دوره کودکی، معطوف به سه هیجان ساده ترس و خشم و محبت است. با توجه به رشد آگاهی کودکان از هیجان‌های مختلف و واکنش اطرافیان (به‌خصوص واکنش مادر) سه هیجان فوق به هیجان‌های مرکب دیگر، همچون احساس پشیمانی، سپاسگزاری و ترحم تعمیم می‌یابد.

۴۸) ۱ ۲ ۳ ۴ - نادرست: نوجوانان، به دلیل تغییرات فیزیولوژیکی و هورمونی در دوره نوجوانی، تحریک‌پذیری بالایی دارند و حالات هیجانی آنها به سرعت تغییر می‌کند.

- درست: تفکر فرضی از توانایی‌های شناختی است که در دوره نوجوانی کسب می‌شود. در این سن نوجوان می‌تواند براساس فرضیات و احتمالات استدلال کند.

- نادرست: گرایش نوجوانان به همسالان خیلی بیشتر از سابق می‌شود.

- نادرست: یکی از پیامدهای تغییرات شناختی دوره نوجوانی احساس منحصربه‌فرد بودن اغراق‌آمیز است، بنابراین نوجوانان دیدگاه خیلی واقع‌بینانه‌ای به توانایی‌های خود ندارند.

۴۹) ۱ ۲ ۳ ۴ - تشریح سایر گزینه ها:

گزینه ۱) طبق آموزه‌های اسلام در این دوره (۷ سال اول) کودک آقا و سرور است.

گزینه ۳) با توجه به رشد آگاهی کودکان از هیجان‌های مختلف و واکنش اطرافیان (به‌خصوص واکنش مادر) سه هیجان ساده به هیجان‌های مرکب دیگر، همچون احساس پشیمانی، سپاسگزاری و ترحم تعمیم می‌یابد.

گزینه ۴) یکی از ابتدایی‌ترین علائم رشد اجتماعی در کودکان، لبخند اجتماعی است که در حدود ۳۲ ماهگی بروز می‌یابد.

۵۰) ۱ ۲ ۳ ۴ - در تبیین فرایند رشد و درک اخلاقی می‌توان گفت که کودکان در ابتدا، هیچ تصویری از کار خوب و بد ندارند؛ به همین دلیل مسئول رفتار خود نیستند؛ برای اخلاق یک فرایند تدریجی و پیچیده طی می‌شود.

تشریح عبارات نادرست:

گزینه ۱) کودکان در ابتدا علاقه‌مندند به تنهایی بازی کنند و به تدریج با یکدیگر بازی‌های گروهی می‌کنند.

گزینه ۲) ترس، خشم و محبت هیجان‌هایی ساده و احساس پشیمانی و سپاسگزاری و ترحم هیجان‌های مرکب هستند.

گزینه ۳) کودکان در ابتدا قادر به حرکات درشتی همچون بالا رفتن از پله‌ها هستند. سپس مهارت حرکات ظریف همچون بستن بند کفش را به دست می‌آورند.

۵۱) ۱ ۲ ۳ ۴

اولین علامت رشد اجتماعی در ۳ - ۲ ماهگی، لبخند اجتماعی است.	۲ - ۳ ماهگی
ترس از غریبه در ۸ ماهگی است.	۸ ماهگی
بازی‌های موازی در ۴ یا ۵ سالگی است. در این بازی‌ها کودکان علاقه‌مند در کنار یکدیگر باشند، ولی به تنهایی بازی کنند.	۴ یا ۵ ماهگی
کودکان در دوره دبستان با یکدیگر بازی‌های گروهی می‌کنند، و علاقه خاصی به بازی با هم‌جنسان خود دارند. جمله معروف آن‌ها (دخترها با دخترها و پسرها با پسرها) را همگی شنیده‌ایم.	دوره دبستان

۵۲) ۱ ۲ ۳ ۴ - در دوره نوجوانی تغییرات قابل ملاحظه‌ای در توانایی‌های شناختی، از جمله تفکر، توجه، حافظه و پردازش اطلاعات روی می‌دهد و در این دوره تفکر فرضی برای اولین بار شکل می‌گیرد؛ یعنی این که نوجوان فرضیه‌سازی می‌کند و در پیش‌بینی یک موقعیت، از احتمال‌های مختلف بهره می‌برد.

۵۳) ۱ ۲ ۳ ۴ - یکی از این تغییرات، فرضیه‌سازی در نوجوانان است. برای اولین بار در این دوره، تفکر فرضی شکل می‌گیرد؛ به این معنا که نوجوانان فرضیه‌سازی می‌کنند و در پیش‌بینی یک موقعیت، از احتمال‌های مختلف بهره می‌برند؛ در حالی که مبنای استدلال در دوره کودکی، واقعیت‌های ملموس و بیرونی است. در مثال صورت سؤال حسین احتمالات و فرضیات دیگری (اگر تکلیفم را انجام ندهم) نیز در نظر گرفته است که این نشان می‌دهد احتمالاً حسین در دوره نوجوانی قرار دارد.

۵۴) ۱ ۲ ۳ ۴ - همانطور که در فصل بهار آب‌وهوا به صورت ناگهانی تغییر می‌کند در نوجوانان نیز به دلیل تغییرات فیزیولوژیکی و هورمونی، تحریک‌پذیری نوجوانان افزایش می‌یابد و حالات هیجانی آنان به سرعت تغییر می‌کند.

۵۵) ۱ ۲ ۳ ۴ - منظور از رشد درک اخلاقی در کتاب همان انجام عمل اخلاقی است، هرچند ممکن است دلیل انجام عمل اخلاقی متفاوت باشد؛ مثلاً یک کودک کاری را اخلاقی بداند که دوستش را خوشحال می‌کند، در حالی که وقتی بزرگ می‌شود کار اخلاقی را به دلیل درستی آن انجام می‌دهد و نه برای خوشحال کردن دوستش (به‌معنای دیگر، کودکان بدون توجه به قصد و نیت افراد و بر مبنای پیامد و نتیجه عمل قضاوت اخلاقی می‌کنند).